Kako koristiti UI u nastavi – preporuke iz Španjolske

portal DOT | 9 listopada, 2026

Kako bi obrazovni sustav lakše pomagao djeci i mladima u razumijevanju i korištenju UI tehnologija na siguran, kritičan i odgovoran način, u Španjolskoj je Nacionalni institut za obrazovne tehnologije i usavršavanje nastavnika upravo ažurirao svoj Vodič za korištenje umjetne inteligencije u obrazovanju. Prvenstveno je namijenjen školama, no koristan je i visokim učilištima, osobito onima na kojima se obrazuju budući nastavnici, s obzirom da se bavi ulogom nastavnika, akademskom čestitošću i etičkim pitanjima.

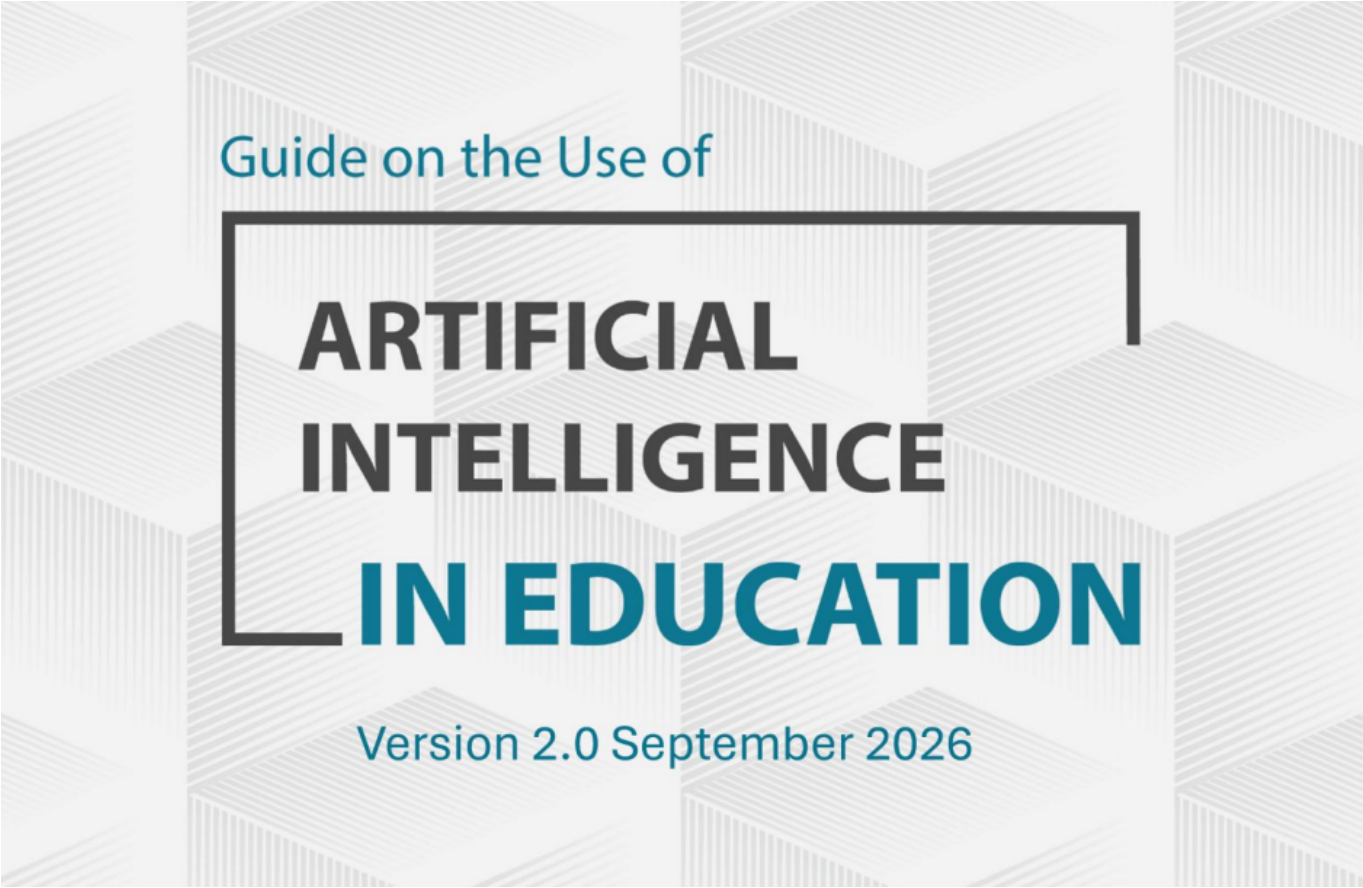

Vodič nudi nastavnicama_ima, na 99 stranica, konkretne prijedloge smanjenja rizika koji su uočeni u dosadašnjoj nastavi.

Primjerice, integracija UI alata u nastavu može stvoriti percepciju da bi se nastavnike_ce moglo zamijeniti UI alatima, stoga se preporuča naglašavanje da takvi alati ne mogu zamijeniti sposobnost nastavnika_ca da interpretiraju potrebe, prilagođavaju strategije i grade smislene obrazovne odnose.

Intenzivno korištenje UI alata može dovesti do prevelikog pouzdavanja u automatizirane preporuke za planiranje, procjenu i druge nastavničke odluke, pa se preporuča aktivan ljudski nadzor i uspoređivanje preporuka generiranih UI-em s pedagoškim kriterijima i kontekstom i temom u kojoj se primjenjuje.

Zatim, donošenje odluka o korištenju UI alata zbiva se u regulatornom i tehnološkom okruženju koje se ubrzano mijenja, stoga se preporuča donošenje jasnih smjernica na razini svake škole, uz redovito preispitivanje i usklađivanje s promjenama u samim alatima, dostupnim informacijama o njihovom korištenju, kao i u zakonskom i institucionalnom okviru.

Nadalje, ovaj Vodič nudi konkretne prijedloge za ublažavanje rizika s kojima se suočavaju učenici_e. Primjerice, kako bi se spriječilo da UI alati zamjenjuju ključne kognitivne funkcije poput razmatranja, rasuđivanja i potvrđivanja, predlaže se uspostavljanje jasnih kriterija o tome kada i kako uopće koristiti UI alate.

Protiv kognitivne lijenosti, koja se može manifestirati slabljenjem vještina poput pamćenja, shvaćanja, pisanja i rasuđivanja, predlaže se oblikovanje zadataka koji zahtijevaju provjeravanje, prikupljanje dokaza o procesu i rezultatima, obrazlaganje i razmatranje, kao i osviješteno i često vježbanje bez podrške UI-a, posebno u početnim fazama učenja.

Radi zaštite osjetljivih osobnih podataka, preporuča se korištenje samo onih alata koje podržavaju obrazovne institucije, a navedeni su i prijedlozi za ublažavanje rizika od iluzije kompetentnosti, izolacije, zamke praktičnosti i slično.

K tome, Vodič pristupa poučavanju o UI-u ne samo kao digitalnim alatima sa čijim korištenjem se treba upoznati – progresivno preko svih edukacijskih faza i tema, već i kao izvorima etičkih pitanja - od učinaka na okoliš do učinaka na digitalnu dobrobit samih korisnika_ca.

U konačnici, Vodič je koristan i samim obrazovnim institucijama, prvenstveno školama kojima predlaže ne samo situacije za učenje, nego i uvođenje školskog digitalnog plana, obrazaca o deklariranju korištenja UI-a, kao i sustava evaluacije korištenja UI-a. Posebno je praktičan „semafor korištenja UI-a”, kojim nastavnik_ca za svaki zadatak u pet razina, od potpune zabrane do UI-ja kao suradnika, određuje koliko je korištenje UI-a dopušteno.

Verzija na engleskom jeziku dostupna je ovdje, a više informacija nalazi se na mrežnim stranicama INTEF-a.

Vodič definiciju sustava UI-a i podjelu prema razinama rizika preuzima iz Akta o umjetnoj inteligenciji. Deset etičkih načela koja predlaže za svakodnevnu nastavnu praksu proizlaze iz ažuriranih Smjernica Europske komisije za etičku upotrebu umjetne inteligencije i podataka u poučavanju i učenju. Dio posvećen učenicima strukturiran je prema okviru pismenosti u području UI-a koji su ove godine zajednički objavili Europska komisija i Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD).